

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA QUẢN LÝ VĂN HÓA – NGHỆ THUẬT

TÌM HIỂU HOẠT ĐỘNG CÁC CÂU LẠC BỘ CA TRÙ TẠI
HÀ NỘI

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP

Giảng viên hướng dẫn: Ths. Trần Thục Quyên

Sinh viên thực hiện : Ngô Thu Hằng

Lớp : Âm nhạc 1

Hà Nội – 2012

MỤC LỤC

	Trang
Mở đầu.....	1
1. Lý do chọn đề tài.....	1
2. Đối tượng nghiên cứu, phạm vi nghiên cứu.....	2
3. Mục đích nghiên cứu.....	2
4. Phương pháp nghiên cứu. ...	3
5. Đóng góp của đề tài..	3
6. Bố cục.....	3
Chương 1 - Khái quát về nghệ thuật ca trù tại Hà Nội	4
1.1. Khái quát nghệ thuật ca trù.....	4
<i>1.1.1. Ca trù là gì.....</i>	<i>4</i>
<i>1.1.2. Lược sử ca trù.....</i>	<i>4</i>
<i>1.1.3. Đặc điểm nghệ thuật ca trù.....</i>	<i>5</i>
1.2. Khái quát về thành phố Hà Nội.....	13
<i>1.2.1. Khái quát vị trí địa lý.....</i>	<i>13</i>
<i>1.2.2. Khái quát điều kiện kinh tế - xã hội.....</i>	<i>14</i>
1.3. Nghệ thuật ca trù tại Hà Nội qua các thời kỳ lịch sử.....	15
<i>1.3.1. Trước Thế kỷ XIX.....</i>	<i>16</i>
<i>1.3.2. Từ Thế kỷ XIX đến nay.....</i>	<i>19</i>
Chương 2 - Hoạt động của các câu lạc bộ ca trù tại Hà Nội	23
2.1. Ý nghĩa của các giáo phường ca trù đối với đời sống tinh thần của người Hà Nội xưa.	23
2.2. Đặc điểm hoạt động của các câu lạc bộ ca trù tại Hà Nội ngày nay	25

2.2.1. Câu lạc bộ ca trù Thăng Long.....	26
2.2.2. Câu lạc bộ ca trù Hà Nội.	34
2.2.3. Câu lạc bộ ca trù Lỗ Khê – Đông Anh	37
2.2.4. Câu lạc bộ ca trù Thái Hà.....	41
2.2.5. Ca trù tại làng Chanh Thôn – xã Văn Nhân – Phú Xuyên	43
2.3. Ý nghĩa của các câu lạc bộ ca trù đối với người Hà Nội ngày nay.....	45
Chương 3 - Những ý kiến đóng góp để bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa cũng như tinh thần của nghệ thuật ca trù.....	49
3.1. Đánh giá thực trạng hoạt động của các câu lạc bộ ca trù tại Hà Nội ...	49
3.1.1. Ưu điểm..	49
3.1.2. Hạn chế, khó khăn.....	52
3.1.3. Nguyên nhân.	56
3.2. Những ý kiến đóng góp để bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa cũng như tinh thần của nghệ thuật ca trù.....	57
3.2.1. Tuyên truyền, giáo dục, nâng cao nhận thức ý nghĩa của ca trù.....	57
3.2.2. Lập các dự án bảo tồn và phát triển nghệ thuật ca trù	61
3.2.3. Bảo tồn và phát huy thông qua phương thức xã hội hóa.....	63
Kết luận.....	65
Tài liệu tham khảo.....	66
Phụ lục.	67

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Mỗi một vùng miền trên đất nước ta đều có những đặc trưng riêng trong phong tục cũng như trong âm nhạc. Khi nói đến đặc trưng trong âm nhạc Hà Nội, không gì bằng nói đến kho tàng âm nhạc dân gian của nơi đây, để khi nét nhạc ấy vang lên thì người nghe nhận ra ngay, nó là ngôn ngữ âm nhạc của Hà Nội mà không cần phải kèm theo ca từ là những địa danh như: Hoàn Kiếm, Đông Đô nữa. Chẳng hạn như dân ca quan họ, ví dặm Nghệ Tĩnh, ca Huế và các điệu lý ở phía Nam v.v... Khi nét nhạc của mỗi vùng ấy vang lên thì người nghe nhận ra ngay nó là âm nhạc của vùng nào rồi. Vậy âm nhạc dân gian cổ truyền của Hà Nội là gì? Đó là dòng nhạc ca trù.

Theo dòng thời gian từng thế hệ ca công, sáng tác, vũ đạo được tuyển chọn trong những người tài hoa của mọi miền đất nước đưa về phục vụ trong cung đình. Để rồi ngoài giờ phục vụ trong cung cấm hoặc khi về hưu họ lại lập ra các phường, hội, nhóm ca nhạc thính phòng khắp ngoài "36 phố phường", hoặc lập thành những "thái ấp" quanh Hà Nội mà ngày nay những nơi đó còn có những nhà thờ các vị tổ của lối hát ca trù, như ở vùng Lỗ Khê - Đông Anh. Đó là chưa kể đến các tao nhân mặc khách là kẻ sĩ của cả vùng Bắc Kỳ thường hay lui tới đất Hà thành góp phần làm cho dòng nhạc ca trù càng thêm uyên thâm kiêu sa, để rồi dòng nhạc ấy trở thành tiếng nói tâm hồn, tình cảm in sâu vào tiềm thức của từng thế hệ người Tràng An. Nghệ thuật ca trù là thể loại âm nhạc dân gian truyền thống đặc sắc của dân tộc nhưng đang ngày càng bị mai một bởi không đáp ứng được thị hiếu của đa phần thế hệ trẻ hiện nay. Tuy nhiên, cũng phải nói rằng chưa có các biện pháp

tiếp cận đúng đắn nhằm phổ biến rộng rãi cho công chúng, nâng cao giá trị nghệ thuật của loại hình âm nhạc truyền thống này.

Ngày nay, khi xã hội ngày càng phát triển, kéo theo đó là nhu cầu thưởng thức nghệ thuật nâng cao, các câu lạc bộ ca trù được ra đời đã thay thế cho các giáo phường ca trù. Trên địa bàn Hà Nội hiện nay có rất nhiều câu lạc bộ ca trù với các hình thức hoạt động phong phú nhằm truyền bá, bảo tồn và phát triển nghệ thuật ca trù. Các câu lạc bộ ca trù rất có ý nghĩa trong đời sống tinh thần của người Hà Nội, nhưng trong xã hội hiện đại ngày nay các câu lạc bộ ca trù vẫn gặp nhiều khó khăn trong tổ chức hoạt động. Với mong muốn tìm hiểu về hoạt động của các câu lạc bộ ca trù tại Hà Nội, từ đó đưa ra những ý kiến đề xuất nhằm bảo tồn và phát triển di sản văn hóa phi vật thể của thế giới, tôi đã chọn đề tài : **“*Tìm hiểu hoạt động các câu lạc bộ ca trù tại Hà Nội*”** cho khóa luận của mình.

2. Đối tượng nghiên cứu, phạm vi nghiên cứu

- Đối tượng nghiên cứu: Hoạt động của các câu lạc bộ ca trù.
- Phạm vi nghiên cứu: Hoạt động của các câu lạc bộ ca trù tại Thành phố Hà Nội.

3. Mục đích nghiên cứu

Tìm hiểu về hoạt động biểu diễn và gìn giữ nghệ thuật ca trù của các câu lạc bộ ca trù tại Hà Nội. Qua đó để có thể thấy rõ những mặt khác biệt trong cách hoạt động của từng câu lạc bộ ca trù. Đồng thời thấy được những đóng góp của các câu lạc bộ ca trù đối với người dân Hà Nội xưa và nay. Từ đó đề xuất giải pháp nâng cao hiệu quả hoạt động của các câu lạc bộ cũng như bảo tồn và phát triển ca trù.

4. Phương pháp nghiên cứu

- Nghiên cứu tài liệu

- Quan sát
- So sánh
- Điều tra

5. Đóng góp của đề tài

Nâng cao hiểu biết của bản thân về nghệ thuật ca trù cũng như hoạt động của các câu lạc bộ ca trù tại Hà Nội. Ngoài ra, đề tài này có thể sẽ trở thành tài liệu tham khảo cho những người quan tâm đến nghệ thuật ca trù Hà Nội nói chung và hoạt động của các câu lạc bộ ca trù tại Hà Nội nói riêng.

6. Bố cục đề tài

Ngoài phần mở đầu, kết luận, phụ lục, tài liệu tham khảo thì đề tài có bố cục gồm 3 chương.

Chương I - Khái quát về nghệ thuật ca trù tại Hà Nội

Chương II - Hoạt động của các câu lạc bộ ca trù tại Hà Nội

Chương III - Những ý kiến đóng góp để bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa cũng như tinh thần của nghệ thuật ca trù

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đỗ Bằng Đoàn – Đỗ Trọng Huề, *Việt Nam ca trù biên khảo*, (1962), Nhà xuất bản Văn hóa, Hà Nội.
2. Ngô Ngọc Linh – Ngô Văn Phú, *Tuyển tập thơ ca trù*, (1987), Nhà xuất bản Văn học, Hà Nội.
3. Luật di sản văn hóa và văn bản hướng dẫn thi hành.
4. TS Nguyễn Đức Mậu, *Ca trù Hà Nội trong lịch sử và hiện tại*, (2010), Nhà xuất bản Hà Nội.
5. Nguyễn Đức Mậu, *Ca trù nhìn từ nhiều phía*, (2003), Nhà xuất bản Văn hóa Thông tin, Hà Nội.
6. Nguyễn Văn Ngọc, *Đào nương ca*, (1932), Nhà xuất bản Vĩnh Long thư quán, Hà Nội.
7. Nguyễn Quảng Tuân, *Ca trù thú xưa tao nhã*, (2003).
8. Nguyễn Quảng Tuân, *Ca trù – hồn thơ dân tộc*, (2005).
9. Viện âm nhạc, *Dự án nghiên cứu, truyền dạy, phát huy và kiểm kê ca trù*, (2012).
10. Website: www.baomoi.com
www.catruthanglong.com
www.dantri.com
www.tuoitre.vn
www.vietnamtourism.com
www.vietbao.vn
vi.wikipedia.org/wiki/Hà_Nội